

Doporučení ke zpracování seriálů při změnách názvu (vč. návratu na původní název) a obnoveném vydávání

Doporučení míří ke sjednocení zásad používaných při přidělování ISSN a v katalogizační praxi. Má za cíl ujasnit počet vznikajících záznamů při změnách názvu především u již ukončených titulů, které se zpracovávají a evidují pro potřeby digitalizace nebo v rámci retrospektivní katalogizace.

Vychází z následujících standardů a mezinárodních doporučení:

AACR2 (důležité jsou zejména změny v kap. 21.2A a 21.3B z Dodatků 2002)

Conser Cataloging Manual (kap. 16.2 a 16.3)

ISSN Manual

ISBD (CR)

Obecné zásady pro tvorbu záznamů:

- nevýznamná změna názvu – nevyžaduje nový záznam, všechny podoby názvu se uvádějí v poli 246 (s indikátorem 1 a nejlépe i s „návěštím“ v podpoli i upřesňujícím období, kdy se název vyskytuje, příp. s vysvětlením v poznámce 500)
- významná změna názvu – při každé změně se vytváří nový záznam, tj. i při návratu k původnímu názvu; výjimkou může být „významná“ změna názvu, která trvala velmi krátce vzhledem k vycházení seriálu (v tom případě se použije opět pole 246); pokud byl založen nový záznam po významné změně, tak **při návratu na původní název nelze doplňovat původní záznam, ale je třeba založit nový** (nejsou-li přidělena ISSN a klíčové názvy, doporučuje se pro rozlišení stejných názvů zápis UN s roky, viz příklady)

Techn. pozn. střediska ISSN k výjimce: Pokud titul vybraný k digitalizaci má ve své historii významnou změnu názvu, která trvala velmi krátce a není pro registr digitalizace žádoucí přidělit mu číslo ČNB a vlastní ISSN, je třeba na tuto skutečnost předem středisko ISSN upozornit.

Má-li digitalizující instituce o titulu více informací/údajů vyplývajících z vlastnictví primárního dokumentu nebo jiný počet záznamů než je v NKC, doporučujeme, aby kontaktovala příslušné pracoviště NK (Mgr. Dvořáková) ještě před podáním žádosti o ISSN a dohoda se na počtu záznamů.

(V případě retrospektivního přidělování ISSN mrtvým titulům lze „krátkodobou“ změnu názvu pominout, ale u recentních nikoliv).

- změna číslování ročníků sama o sobě nevyžaduje nový záznam (pokud název zůstává nebo jde o nevýznamnou změnu a stejného vydavatele), ale může být pomůckou při rozhodování ve sporných případech
- jestliže začne s delším časovým odstupem vycházet seriál stejného názvu s novým číslováním ročníků, je vhodnější založit nový záznam (jeden záznam bude v případě dvojitého ročníkování, které návaznost jednoznačně hlásá - ovšem pozor, zda v mezidobí nevycházel titul s jiným názvem!)

Techn. pozn. agentury ISSN: V případech, kdy báze ISSN má jeden záznam (preference stejného názvu) a NKC 2 záznamy (preference nového ročníkování), může být záznam ISSN rozdělen na dva – nutno se se střediskem ISSN dohodnout na sjednocení zpracování.

Co je dle AACR2 považováno za významnou změnu:

- změna v prvních 5 slovech názvu (přidání, vynechání, změna pořadí) – kromě výjimek, viz dále
- změna kdekoli, pokud se mění smysl názvu nebo tematický záběr seriálu
- změna jména korporace (= jde o jinou z hlediska autorit), jejíž jméno je součástí názvu

- změna korporativního hlavního záhlaví
- osoba nebo korporace uvedená jako hlavní záhlaví není nadále za seriál odpovědná

Co lze považovat za nevýznamnou změnu:

- plný název versus zkratka nebo zkrácené slovo (i v případě, že tvoří celý název)
- přehození hlavního a souběžného názvu (tj. změna pořadí názvů v různých jazycích)
- změna pravopisu, římské versus arabské číslice, číslice versus slovní vyjádření číslovkou, jednotné versus množné číslo
- vypuštěné/přidané spojky, předložky, členy
- změna ve jménu stejné korporace a jejích podřízených složek nebo jejich gramatického spojení kdekoli v názvu (tj. dodatek, výpustka nebo změna ve struktuře jména stejné korporace nebo její nahrazení variantní formou jména)
- přidání/vypuštění jména vydavatele, pokud je vydavatel stále tentýž
- přidání/vypuštění upřesnění rokem
- přidání/vypuštění/změna pořadí slov, pokud jde o výčet, seznam (nejde-li o zásadní obsahovou změnu)
- přidání/vypuštění slova označující typ dokumentu (review, magazine) – změna slova označujícího periodicitu v hlavním názvu se však považuje za významnou změnu

Doporučení „zdravého rozumu“ = kdy dávat přednost jednomu záznamu s variantami v poli 246 i v případě, že jde o významnou změnu:

- časté střídání názvu tam a zpět v krátkém časovém období (tzv. flip-flops)
- pravidelné střídání názvů čísel, např. dle dne v týdnu apod. (fluctuating titles)
- krátkodobá změna (jedno číslo či několik) a návrat na původní název
- odlišně nazvaná první ukázková čísla nebo změna u posledních čísel před zánikem titulu (je třeba brát v úvahu ISSN!)
- nejde-li z grafické úpravy jednoznačně určit, co je název a co podnázev, a došlo k přehození či jinému způsobu zvýraznění údajů

Je-li obtížné rozhodnout, zda vytvářet nový záznam, je vhodné brát v úvahu:

- zda existuje (vytištěné) ISSN - je žádoucí být pokud možno v souladu s praxí ISSN (výjimkou jsou některá dodatečně přidělená ISSN pro digitalizované tituly, kdy se ještě s praxí drobných změn nepočítalo)
- jak je titul nebo jemu podobný zpracovaný v bázi ČNB, SK ČR, OCLC, LC, katalogu jiné knihovny – zejména u retrospektivy; je ovšem nutno počítat s tím, že každý katalogizátor nemusí mít k dispozici stejné informace (ke všem ročníkům a číslům) a že ne vždy se katalogizuje de visu; *je vhodné sjednotit/dohodnout stejnou podobu záznamu v NK/SK a ISSN*
- u nových titulů, zda se ze zdroje či stránek vydavatele dá ověřit, že změna je záměrná a bude trvalá (ale i záměrná změna může být zahrnuta mezi nevýznamné)

Kontakt NK ČR:

Helena Dvořáková – registr digitalizace a „mrtvé“ seriály

Hana Nová – novodobá „pravá“ periodika

Jaroslava Svobodová – novodobá „nepravá“ periodika)

Kontakt středisko ISSN:

Eva Jeřábková, Jaroslava Trčková, tel.: 232002470, 232002440

Příklady pro situaci s jedním záznamem a variantami názvu:

Pražské nowiny

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001567485

Prager Theater-Almanach:

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=1799300

Slanský obzor

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=000900991

Příklady pro situaci s více záznamy:

Český časopis historický (1895-1949)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001645524

Československý časopis historický (1953-1989)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=000966379

Český časopis historický (1990-)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=000356280

Naše snahy (1898-1915)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001032770

Česká demokracie (1918-1919)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001534494

Český směr (1919-1935)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002201983

Naše snahy (1935-1936)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002219315

Český směr (1936-1940)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002219317

Brünner Zeitung der kaiserl.-königl. privileg. Mährischen Lehenbank (1778-1811):

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002202384

Mährisch-ständische Brünner Zeitung; s variantou Mährisch-ständische privilegierte Brünner Zeitung (1811-1813):

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002168681

Brünner politische Zeitung (1814-1817):

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002168678

Mährisch-ständische Brünner Zeitung (1818-1848):

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001781808

Brünner Zeitung (1848-1921):

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=002202396

Národní myšlenka (1923-1928)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001963573

Národní myšlenka (1994-)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=cnb&ccl_term=sys=001287063

Příklady se změnou hlavního korporativního záhlaví:

Výroční zpráva (Česká národní banka)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nkc&ccl_term=sys=000211451

Výroční zpráva (Státní banka československá)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nkc&ccl_term=sys=002150779

Jahresbericht (Deutsche Nationalbibliothek)

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nkc&ccl_term=sys=001929425

Deutsche Bibliothek Jahresbericht

http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=nkc&ccl_term=sys=002029492

J. Svobodová